

הבימחא
התיאטרון הלאומי של ישראל

לילות ברודוויי

מסע מוסיקלי מרהיב בעקבות
מחזות הזמר הגדולים של ברודוויי

יוצרים: מירי לזר ואביחי חכם
עיבודים וניהול מוסיקלי: ליאור רונן

לילות ברודוויי

יוצרים שותפים: מירי לזר ואביחי חכם עיבודים וניהול מוסיקלי: ליאור רונן

מוקי (דני ניב) והלהקה

כתיבה: שחר פנקס

עיצוב תפאורה: אדם קלר

עיצוב תאורה: אבי יונה בואנו (במבי)

עיצוב סאונד: אלעד דדון

עיצוב תלבושות: דני בר שי

קלידים והפעלת סמפּלר: ליאת פרלוב

ניהול רקדנים: תמר אילנאי

עוזר במאי: גיל סרי

מפיקה ראשית: טלי צוקר

משתתפים:

מוקי (דני ניב), רוני דלומי, רותם שפי (שפיטה), עדי כהן, ענבל ביבי, דב רייזר, אילי עלמני, יואב מילשטיין, ניל משען, מיקה צור, גל שטרית, קארין שניידר, איתי שלו לוגסי, מיכל פרדקין, זיו עוז ארי

רקדנים:

אדר ריקליס, הדר שלום, יהב סבג, יעל נאמני, מאור יונב, מאור קוריאט, מאיה מור, מריאנה סינצ'וק, מתן קפלן, סאשה קרבצנקו, עומרי סמסון, עופרי אדמון, שלבי גרין
סווינגר: אלונה טננבאום, מאור לוי

ילדים:

לביא אנטמן, אדם קפטן

הקלטות נגנים:

כינור וויולה: נועם חיימוביץ'-ויינשל

חצוצרה: טל הרשקוביץ

תופים: שרון פטרובר

גיטרת: אדם טל

רוני דלומי, ענבל ביבי, רותם שפי (שפיטה)

מנהלי הצגה: לין וולרוז ועידו הכהן

הצגה ראשונה: 2.7.2023, אולם רובינא

משך ההצגה: שעה ועשרים דקות (ללא הפסקה)

עריכת תכניה: רמי סמו

צילום: רדי רובינשטיין

עיצוב ועיבוד תמונת כריכה: דפנה זילברשטיין

אדם קפטן, דב רייזר

בהפקה זו משתתפים שחקנים ויוצרים

זוכי פרס קרן אלה דן, בשנים 2021/2022

יואב מילשטיין, ניל משען, אילי עלמני

וליאור רונן

המחזה

מופע מוסיקלי מיצירותיהם של הכותבים והמלחינים היהודים הגדולים של ברודוויי. ברנשטיין, גרשווין, סונדהיים ועוד מוסיקאים יהודים רבים שהיגרו מאירופה לניו יורק הגדולה החל מסוף המאה ה-19 - הפכו לעמוד תווך משמעותי במוסיקה האמריקאית בכלל ובמחזות הזמר של ברודוויי בפרט. את הניגונים מבית אבא ותפילות בית הכנסת הם שזרו בתוך שירים שהפכו לנכסי צאן ברזל בתרבות האמריקאית, והפכו את ברודוויי - למה שהיא כיום. ב"לילות ברודוויי" אנחנו חוגגים את היצירה שלהם בשירה, בריקוד ובפרשנות רעננה.

זו תהיה מוזיקה יהודית טובה...

מידת ההשפעה היהודית על המוזיקה הפופולארית האמריקאית, לפני עידן הרוק, ניכרת היטב בסוגת המחזמר. צורת האמנות האמריקאית משכה את תשומת ליבם של כותבי השירים (מילים ולחן) הגדולים ביותר בעידן הפרה-רוק: ג'רום קרן, ג'ורג' ואיירה גרשווין, אוסקר המרשטיין, ריצ'רד רוג'רס, אלן ג'יי לרנר, פרדריק לאו, ארווינג ברלין וקול פורטר. הקבוצה המכובדת הזו כתבה את שירי מחזות הזמר הגדולים של שנות השלושים והארבעים. יש לציין שני יוצרים נוספים, הרולד ארלן ויפ הרבורג שזכו בפרס האוסקר עבור כתיבת השיר "אי שם מעבר לקשת" לסרט "הקוסם מארץ עוץ". פרט לקול פורטר, כולם היו יהודים. ההשפעה היהודית המשיכה, למעשה, גם בעידן הרוק, עם ליאונרד ברנשטיין, סטיבן סונדהיים, פרד אב, ג'ון קנדר ואחרים. קול פורטר שהיה מודע לכך שהוא עובד במדיום שכלל בעיקר יוצרים ממוצא יהודי, טען בפני ריצ'רד רוג'רס שגילה את הסוד ליצירת להיטים - לכתוב מנגינה יהודית. ההערה של פורטר הדהדה בדבריו של ג'רום קרן, כשנשאל איזה סוג של מוזיקה יכתוב למחזמר בימתי על חייו של מרקו פולו: "זו תהיה מוזיקה יהודית טובה". אך המוזיקה והלחנים של קול פורטר לא היו יהודיים, משום שהמלחינים היהודיים לא הסתמכו רק על לחנים משירים בשפת היידיש שהושרו בגטו היהודי ושהותאמו לקהל דובר אנגלית. מסתבר שהייתה השפעה גם ממטרות מוזיקליות אמריקאיות רחבות יותר. ג'פרי מלניק בספרו "A Right To Sing The Blues", טוען שמעל הכל, כותבי שירים ממוצא יהודי סיגלו לעצמם את המוזיקה האפרו-אמריקאית. בתחילה הם קיבלו השראה ממוזיקת הרגטיים (Ragtime) ובהמשך גם מהג'אז.

מתוך: Jews & Musical Theater, מאת מייקל ביליג, פרופסור למדעי החברה באוניברסיטת לאפורו

יואב מילשטיין והלהקה

השירים וקטעי המעבר

זריחה, שקיעה | מתוך "כנר על הגג"
מילים: שלדון הארניק, לחן: ג'רי בוק, תרגום: דן אלמגור

רפסודיה בכחול | לחן: ג'ורג' גרשווין

לא תשרוד בברודוויי | מתוך "ספאמלוט"
מילים: אריק איידל, לחן: ג'ון דו פרז, תרגום: אלי ביז'אווי ושי הלפמן

ווילקומן | מתוך "קברט"
מילים: פרד אב, לחן: ג'ון קנדר, תרגום: אלי ביז'אווי

לא יחרבו לי ת'מסיבה | מתוך "מצחיקונת"
מילים: בוב מריל, לחן: ג'ול סטיין, תרגום: דורי פרנס

Rich Man's Frug (קמצנות האדם העשיר) | מתוך "צ'ריטי המתוקה"
לחן: סי קולמן

כל הנ'אז | מתוך "שיקאגו"
מילים: פרד אב, לחן: ג'ון קנדר, תרגום: רבקה משולח

חושב עליי | מתוך "Follies"
מילים ולחן: סטיבן סונדהיים, תרגום: דן אלמגור

איזה גבר | מתוך "צ'ריטי המתוקה"
מילים: דורותי פילדס, לחן: סי קולמן, תרגום: אבי קורן

אי שם | מתוך "סיפור הפרברים"
מילים: סטיבן סונדהיים, לחן: ליאונרד ברנשטיין,
תרגום: אהוד מנור

הנרקוד | מתוך "המלך ואני"
מילים: אוסקר המרשטיין, לחן: ריצ'רד רוג'רס

זה שאוהב | מתוך "Strike Up the Band"
מילים: איירה גרשווין, לחן: ג'ורג' גרשווין, תרגום: אליעזר רבין

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען (שקדים וצימוקים)
מילים ולחן: אברהם גולדפאדן

על הדרך עץ עומד
מילים: איציק מאנגר, לחן: לא ידוע (מיוחס לפיליפ לסקובסקי),
תרגום: נעמי שמר

קיץ חם | מתוך "פורגי ובס"
מילים: דבוס הייורד ואיירה גרשווין, לחן: ג'ורג' גרשווין

טנגו אנף הנשים | מתוך "שיקאגו"
מילים: פרד אב, לחן: ג'ון קנדר, תרגום: אהוד מנור

חי וקיים | מתוך "קומפני"
מילים ולחן: סטיבן סונדהיים, תרגום: דניאל אפרת

מיין הר | מתוך "קברט"
מילים: פרד אב, לחן: ג'ון קנדר, תרגום: אלי ביז'אווי

יהב סבג, עמרי סמסון

רוני דלומי

צלילי הזמר | מתוך "צלילי המוסיקה"

מילים: אוסקר המרשטיין, לחן: ריצ'רד רוג'רס, תרגום: אבי קורן

דברים שאותי משמחים | מתוך "צלילי המוסיקה"

מילים ולחן: אוסקר המרשטיין, ריצ'רד רוג'רס, תרגום: אבי קורן

כל הר וגבע | מתוך "צלילי המוסיקה"

מילים: אוסקר המרשטיין, לחן: ריצ'רד רוג'רס, תרגום: אבי קורן

הרועה הבודד | מתוך "צלילי המוסיקה"

מילים: אוסקר המרשטיין, לחן: ריצ'רד רוג'רס, תרגום: אבי קורן

דו-רה-מי | מתוך "צלילי המוסיקה"

מילים: אוסקר המרשטיין, לחן: ריצ'רד רוג'רס, תרגום: אבי קורן

הלו דולי | מתוך "הלו דולי"

מילים ולחן: ג'רי הרמן, תרגום: חיים חפר

מי הליצן | מתוך "מוזיקת לילה זעירה"

מילים ולחן: סטיבן סונדהיים, תרגום: אהוד מנור

לחלום | מתוך "איש למאנשה"

מילים: ג'ו דאריון, לחן: מיץ' לי, תרגום: עמוס אטינגר

ההתרומם | מתוך "Wicked"

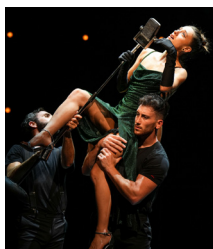
מילים ולחן: סטיבן שורץ

Sing, Sing, Sing!

לחן: לואי פרימה, עיבוד: בני גודמן

לחיים | מתוך "כנר על הגג"

מילים: שלדון הארניק, לחן: ג'רי בוק, תרגום: דן אלמגור

מאור קוריאט, ענבל ביבי, עומרי סמסון

גל שטרית, לביא אנטמן

ניל משען

אילי עלמני ובנות הלהקה

עדי כהן

לבנות מדרגות לגן עדן

"מוכרח להיות מקום כזה", אומרת דורותי לכלבה טוטו בסרט "הקוסם מארץ עוץ" בחיפושה אחר מקום שאין בו צרות; "זה לא מקום שאתה יכול להגיע אליו בסירה, או ברכבת. זה רחוק, רחוק מאוד. מאחורי הירח, מעבר לגשם..." , רגע לפני שהיא מתחילה לשיר את "Over the Rainbow", שהפך מיידית בקולה של ג'ודי גארלנד לסמל המובהק על משמעותה של אמריקה עבור העולם בתקופת האופל ההיא. השיר, פרי עטם של הרולד ארלן (Arlen) ויפ הארבורג (Harburg), שוחרר כסינגל בספטמבר 1939, שעה שהבליצקריג פילח את פולין. צמד הכותבים היהודים המעולה תפס את החלומות והתקוות האנושיות באופן שלא הותיר ספק. וליהודים, בטח לאנשי המוזיקה והבידור, מעולם לא היה ספק באשר לאמריקה. הם הפכו אותה בעבודה עיקשת ליותר מבית, למקום אפשרי אי-שם מעבר לקשת בענן. הם ברחו מהעולם האירופי הישן והעוין והתרכזו בניו יורק ובחוף המזרחי של ארצות הברית, ובהמשך גם בהוליווד. משנות ה-80 של המאה ה-19, מהגרים יהודים וצאצאיהם בנו ועיצבו את תעשיית הבידור והמוזיקה האמריקנית. הם פתחו בתי הוצאה לאור, ניהלו אולמות וודוויל ומועדוני בידור, הקימו חברות ניהול מוזיקה דומיננטיות, פתחו חברות תקליטים קטנות ושלטו על תאגידיים מצליחים. בזמן שאירופה הפכה לאדמת דמים ואומללה, מהגרים יהודים וצאצאיהם באמריקה כתבו, הלחינו, עיבדו והפיקו את המיטב של המוזיקה האמריקנית. המלחין הגרמני ריכרד וגנר אולי האשים את היוצרים היהודים כאחראים על כל מה ש"בינוני" במוזיקה של המאה ה-19, אבל במעין נקמה קולקטיבית לא מתכוננת ולא מודעת לעצמה, יהודים באמריקה כמו המציאו מחדש את המוזיקה. הם היו אחראים להמנוני ראגטיים פופולריים, מחזות זמר רבי-מכר בברודוויי, פסקולים לתעשיית הסרטים, ואפרות ג'אז פורצות דרך, ושירי בלוז ורוק פואטיים למען צדק חברתי. דרך המוזיקה הם היו יכולים לבנות את אמריקה כפי שהם היו רוצים לחוות אותה: ליברלית, רב-תרבותית וקוסמופוליטית, המקום שבו כל אדם, לא משנה מה צבעו ודתו, יקבל הזדמנות, כפי שהטיף אחד משיריו של ג'ורג' גרשווין, לבנות מדרגות לגן עדן.

מתוך "מדרגות לגן עדן - יהודים, שחורים ומהפכת המוזיקה האמריקאית" מאת ארי קטורזה.
הוצאת "רסלינג", 2017. עמ' 9-10.

לרכישת הספר: <https://resling.co.il/product/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%92%D7%95%D7%AA-%D7%9C%D7%92%D7%9F-%D7%A2%D7%93%D7%9F>

איתי שלו לונסי, מאיה מור, הדר שלום, עופרי אדמון, שלבי גרין, זיו עוז ארי, אדר ריקליס, מיכל פרדקין, קארין שניידר

להזמנת כרטיסים: 03-6295555 • www.habima.co.il